

PAR VIENOTAS KREDITĒTĀJU UZRAUDZĪBAS INSTITŪCIJAS NOTEIKŠANU

Ministru kabinets

2026. gada 17. marts

REFORMAS MĒRĶIS

- ◆ Pēc pastiprinātas AML uzraudzības 2019.–2025. gadā pāreja no sadrumstalotas uzraudzības uz vienotu uzraudzības modeli ir organiska finanšu sektora attīstības procesa sastāvdaļa.
- ◆ Izmaiņu mērķis ir ieviest vienotu un efektīvāku uzraudzības modeli, mazināt administratīvo slogu un novērst funkciju dublēšanos.
- ◆ Tas vienlaikus veicinās dinamiska un globāli konkurētspējīga Latvijas finanšu sektora attīstību.

FINANŠU SEKTORA UZRAUDZĪBAS ATTĪSTĪBA

2011 - 2028

2011 - 2017

PTAC veic uzraudzību patērētāju kreditētāju starpniekiem

Pārņem no VID AML uzraudzību savā jomā

2018

FINCEN rezolūcija par ABLV

2019

Ievieš ES stingrākos ierobežojumus patēriņa kredītiem

Moneyval novērtējums, «pelēkā saraksta» draudi

2023

FKTK pievienošana LB

2026

Pozitīvs Moneyval novērtējums

2027

Nebanku sektora uzraudzība pēc PTAC vadlīnijām nodota LB

2028

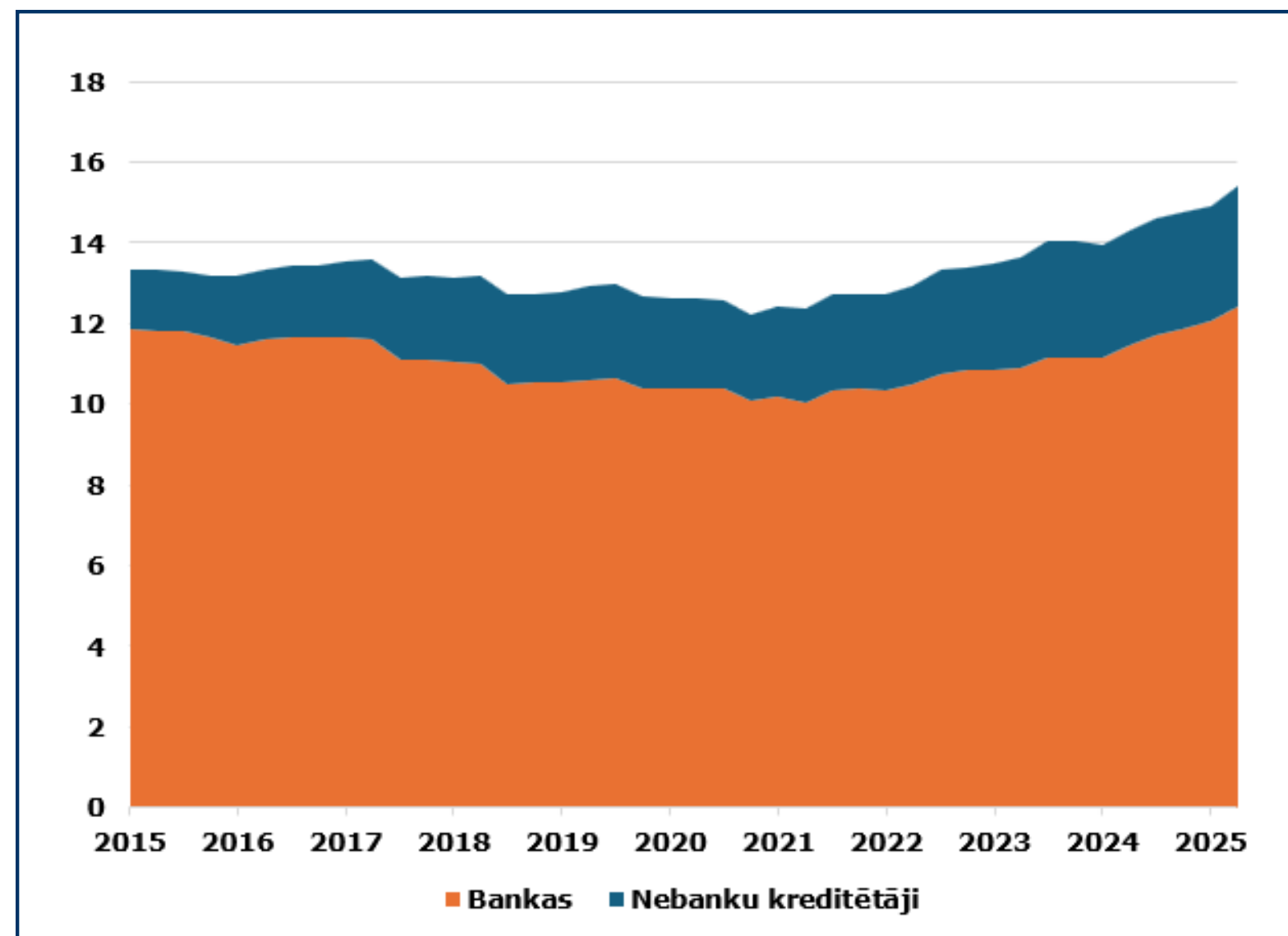
Patērētāju kreditētāju uzraudzība pilnā apjomā pāries LB kompetencē

PĀREJAS PERIODS

- ◆ Pastiprināta Moneyval uzraudzība
- ◆ Finanšu sektora kapitālais remonts
- ◆ Strauja patērētāju kreditētāju nozares izaugsme, nozare kļūst starptautiska
- ◆ Atlikta nebanku sektora uzraudzības nodošana LB, Moneyval procesa dēļ

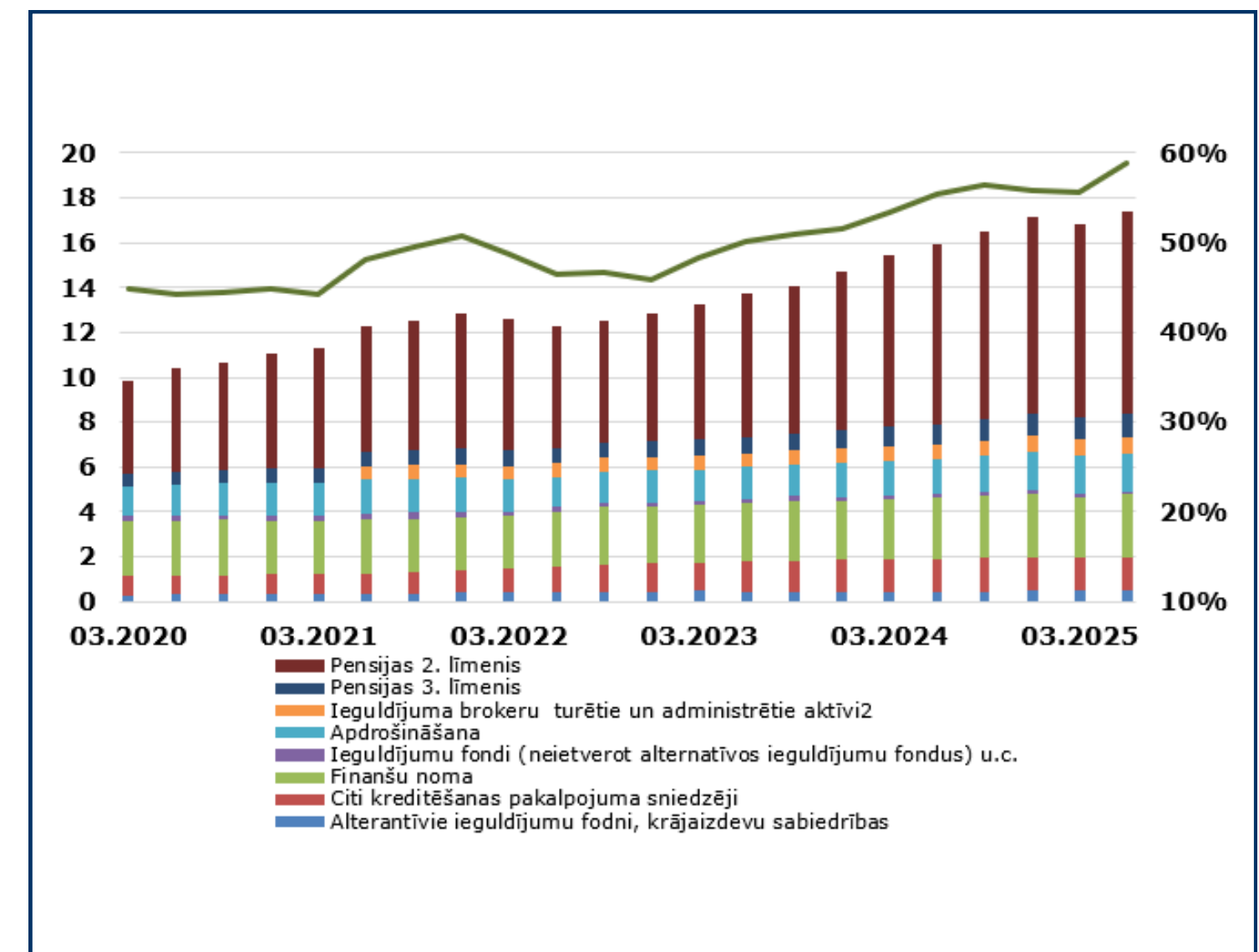
NEBANKU FINANŠU SEKTORA LOMA FINANŠU SEKTORĀ PAKĀPENISKI PIEAUG - 19% NO KOPĒJĀ KREDĪTPORTFEĻĀ

Banku un nebanku kreditētāju iekšzemes nefinanšu sabiedrībām un māsasaimniecībām izsniegto kredītu atlikums (mljrd. eiro)

◆ Avots: Latvijas Banka

Nebanku finanšu sektora aktīvi apakšsektoru dalījumā (mljrd. eiro) un attiecībā pret kredītiestāžu aktīviem (%)

◆ Avots: Latvijas Bankas un CSP statistika un aprēķini

FINANŠU SEKTORA REGULĒJUMS ES

ES FINANŠU SEKTORS TIEK HARMONIZĒTS, LAI NODROŠINĀTU STABILU, CAURSKATĀMU UN INTEGRĒTU FINANŠU TIRGU VISĀ EIROPAS SAVIENĪBĀ.

Lielākajā daļā ES valstu patērētāju kreditētājus uzrauga centrālā banka vai finanšu sektora uzraugs.

Tikai trīs valstīs šo funkciju veic patērētāju tiesību iestāde: **Latvijā; Maltā; Rumānijā.**

Galvenie iemesli regulējuma harmonizācijai

01

**Vienotā tirgus
stiprināšana**

Saskaņoti noteikumi veicina finanšu pakalpojumu integrāciju un pārrobežu darbību ES.

02

**Finanšu stabilitāte
un krīžu pārvaldība**

Kopīgi uzraudzības mehānismi palīdz efektīvāk pārvaldīt sistēmiskos riskus un finanšu krīzes.

03

**Tirgus
sadrumstalotības
mazināšana**

Vienoti noteikumi samazina regulatīvās atšķirības starp dalībvalstīm un veicina kapitāla un banku tirgu integrāciju.

04

**Vienlīdzīgi
konkurences
apstākļi**

Visām finanšu iestādēm ES ir jāievēro vienādi kapitāla, riska un uzraudzības standarti.

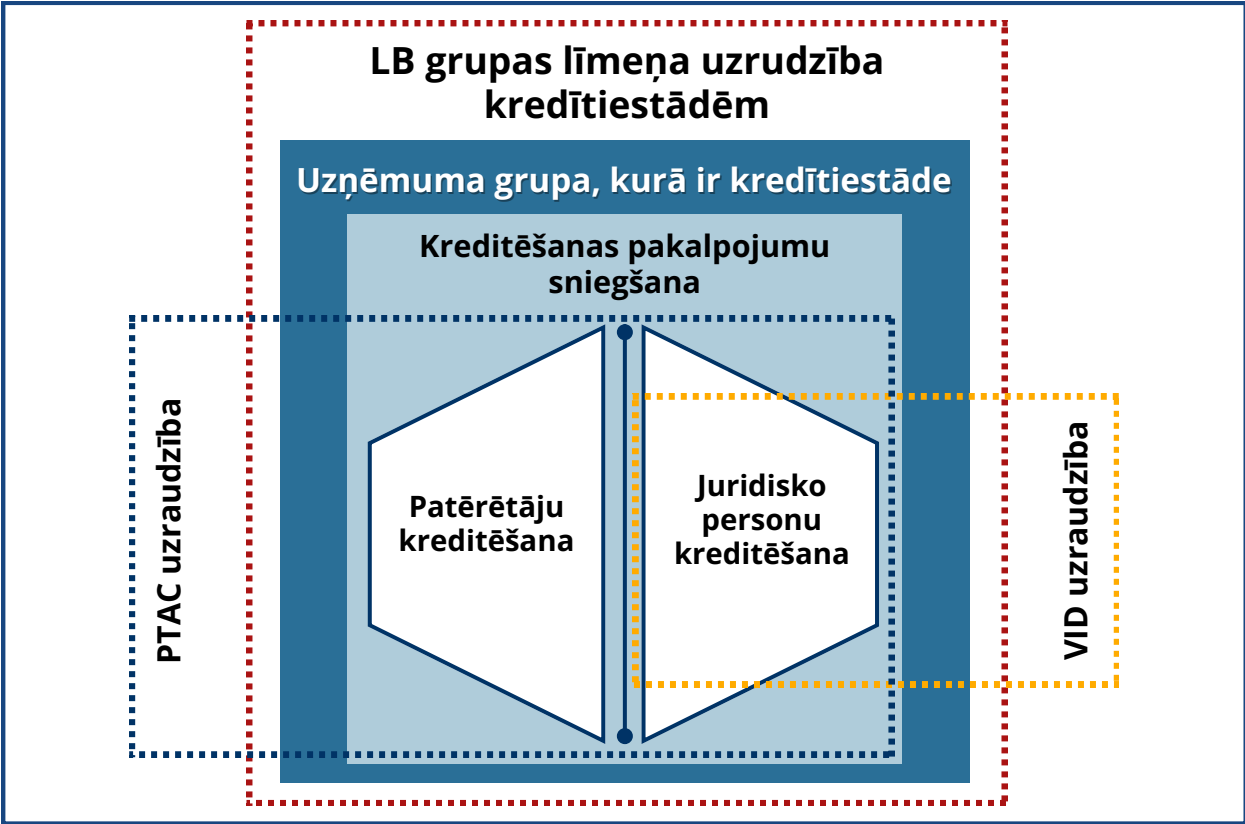
05

**Caurskatāmība un
investoru aizsardzība**

Regulējums (piem., MiFID II/MiFIR) stiprina tirgus caurskatāmību, samazina manipulāciju risku un aizsargā patērētājus.

LAI ARĪ IESTĀŽU KOMPETENCE NORMATĪVAJOS AKTOS IR NOTEIKTA, NE VIENMĒR IR IESPĒJAMS NOVILKT SKAIDRU ROBEŽŠKIRTNI UZRAUDZĪBAS IETVARAM, SŪDZĪBU IZSKATĪŠANAI, KAS RADA UZRAUDZĪBAS IETVARA SADRUMSTALOTĪBU

Uzraugāmie subjekti		Subjektu skaits
LB	Kreditīestādes, elektroniskās naudas iestādes, apdrošināšanas sabiedrības, privātie pensiju fondi, apdrošināšanas starpnieki, ieguldījumu brokeru sabiedrības, alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki, ieguldījumu pārvaldes sabiedrības, krājaizdevu sabiedrības, pārāpdrošināšanas pakalpojumu sniedzēji, maksājumu iestādes, kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēji un valūtas tirdzniecības sabiedrības	~233
VID	Kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji, ja pakalpojumu sniegšanai nav nepieciešama speciāla atļauja (licence)	~317
PTAC	Kapitālsabiedrības, kuras saņēmušas speciālu atļauju (licenci) patērētāju kreditēšanas pakalpojuma sniegšanai	39
	Kredīta starpnieki un kredīta starpnieku pārstāvji, kas piedāvā starpniecības pakalpojumus tāda kredīta saņemšanai, kura atmaksa nodrošināta ar nekustamā īpašuma hipotēku vai kura mērķis ir iegūt vai saglabāt tiesības uz nekustamo īpašumu	25

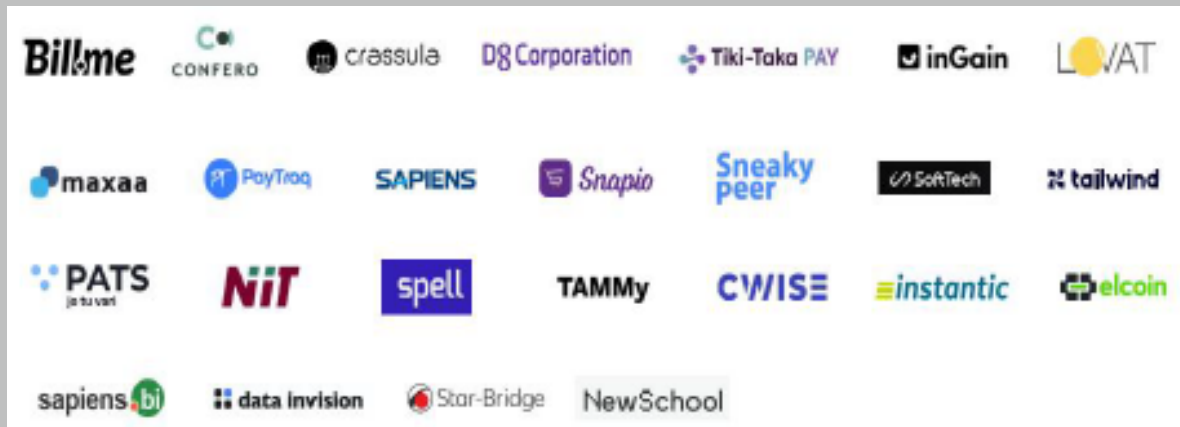

- Nebanku kreditētāju licencēšanas, uzraudzības un kontroles funkciju veic trīs nacionāla līmeņa uzraudzības institūcijas - Latvijas Banka, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs un Valsts ieņēmumu dienests
- Nav juridiskās noteiktības par AML uzraudzību (pārklājas uzraudzība starp VID/PTAC un starp PTAC/LB)
- Joma strauji attīstās, ienāk jauni spēlētāji, saglabājot vairākas uzraudzības un kontroles iestādes, resursi netiek efektīvi koncertēti vienuviet

FINANŠU TEHNOLOĢIJU SEKTORS STRAUJI AUGOŠS

LIELĀKO DAĻU FINANŠU TEHNOLOĢIJU UZNĒMUMU JAU ŠOBRĪD UZRAUGA
LATVIJAS BANĶA

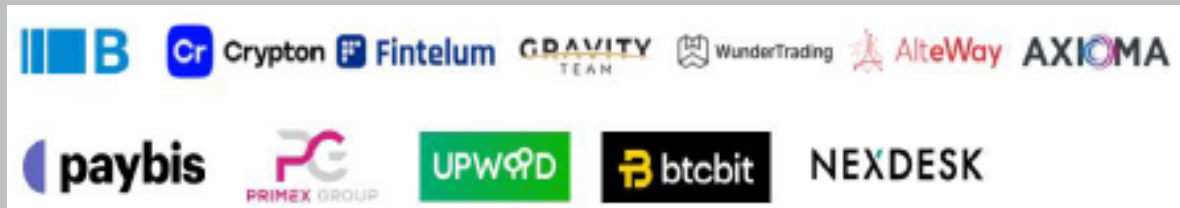
BUSINESS TECH

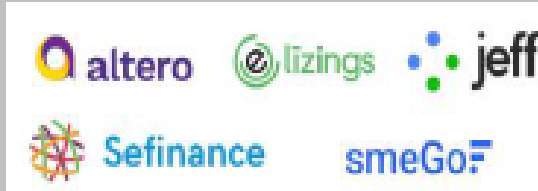
PAYMENTS

CRYPTO

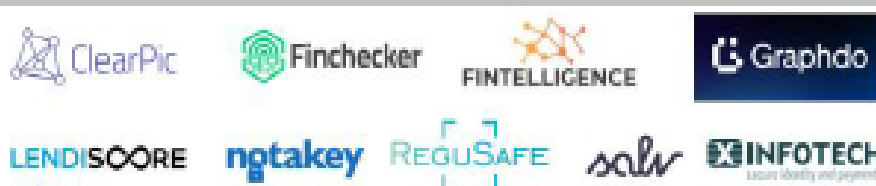
BROKERS

CROWDFUNDING

REGTECH

INVESTMENT PLATFORMS

DIGITAL BANKING

INSURTECH

OTHERS

No finanšu tehnoloģiju uzņēmumiem, kas
sniedz finanšu pakalpojumus tikai patērētāju
kreditētājus šobrīd neuzrauga LB

LENDING

NEBANKU KREDITĒTĀJUS ŠOBRĪD UZRAUGA TRĪS IESTĀDES (PTAC, VID, LB)

PTAC

Izsniedz licenci, uzrauga komercpraksi, t.sk., patērētāju sūdzības, AML un sankciju atbilstību. Šobrīd 39 licencēti subjekti. Papildus uzrauga arī kredītu starpniekus un ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojumu sniedzējus.

VID

Uzrauga AML un sankciju atbilstību tiem uzņēmumiem, kuri sniedz kredītēšanas pakalpojumus juridiskām personām. Šīs personas nerīkojas ar noguldītāju vai patērētāju naudas līdzekļiem. Nav licencēšanas režīms [**Capitalia šobrīd darbojas ar LB kopfinansēšanas licenci; Erst Finance arī plāno tādu iegūt*].

Patērēja kredīti: kredītiestāžu meitas

Swedbank, Luminor, CITADELE LEASING, Bigbank

Patērēja kredīti: nebankas

4 FINANCE, delfin group, viasms, Sun Finance, AvaFin, esto, Eleving, inbank, Nordic Finance, FINTO CAPITAL, FINANZA.LV, LATEKO, mogo, aizdevums.lv, HOLM, via sms.lv, VITACREDIT, CREDITLV, MiniCredit, VIZIA, bino.lv, ELats, BONDORA, MC FINANCE, Incredit, finance360, finlo, fresh FINANCE, digital

Patērētāju kredītēšanas licence: Hipotekārie kredīti patērētājiem un MVU:

WESTKREDIT, GRAND CREDIT, FZ Capital, hipocredit, altum

Patērētāju kredītēšanas licence - preču nomaksas pirkumi [nākotnē]:

tet, lmt, bite

ERST FINANCE, Silva Finance, noviti finance, factris, FLEXIDEA, Factorial, smeGo, AgroCredit LATVIA, CAPITALIA, FinFarm, altum

UZRAUDZĪBAS PRASĪBAS IR PIELĀGOTAS DARBĪBAS RISKAM UN TĀS NAV PLĀNOTS PĀRSKATĪT

Pakalpojuma veids	Kreditēstādes	Patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji	Biznesa kreditētāji
Juridisku personu kreditēšana	✓	✓ (daļa)	✓
Patērētāju kreditēšana	✓	✓	✗
Noguldījumu pieņemšana un apkalpošana	✓	✗	✗
Investīciju pakalpojumi	✓	✗	✗
Maksājumu pakalpojumi	✓	✗	✗
Valūtas maiņa, Apdrošināšana	✓	✗	✗

Uzraudzības joma	Kreditēstādes	Patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji	Biznesa kreditētāji
Līdzekļu izcelsme, sankciju uzraudzība	✓	✓	✓
Licencēšana	✓	✓	✗
Kredīspējas vērtēšanas uzraudzība	✓	✓	✗
Komercprakses un reklāmas atbilstības uzraudzība	✓	✓	✗
Netaisnīgi līguma noteikumi	✓	✓	✗
Prudenciālā uzraudzība	✓	✗	✗
Kiberdrošība, ilgspēja	✓	✗	✗

- ◆ Kreditēstādes nodrošina plašu finanšu pakalpojumu klāstu, ieskaitot noguldītāju līdzekļu pārvaldību, tādēļ tās ir pakļautas nopietnākām uzraudzības prasībām, t.sk., prudenciālajai uzraudzībai.
- ◆ Citi kreditēšanas tirgus dalībnieki sniedz tikai kreditēšanas pakalpojumus – juridiskām un fiziskām personām.
- ◆ Visi kreditēšanas tirgus dalībnieki ir pakļauti AML un sankciju uzraudzības prasībām.
- ◆ Patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji, papildus AML ir pakļauti arī maksāspējas vērtēšanas un patērētāju tiesību ievērošanas prasību uzraudzības noteikumiem (netaisnīgi līguma noteikumi un komercprakse).
- ◆ Visi uzņēmumi, kuri atbilst noteiktiem kritērijiem, ir pakļauti ilgtspējas prasību izpildei, kā arī kiberdrošības prasību izpildei, bet ne visiem tiek veikta uzraudzība pār šīm jomām.

REFORMAS IETVAROS PIEDĀVĀTĀS KOMPETENČU MODEĻA IZMAIŅAS

PTAC kompetence:

- ◆ Patērētāju kreditētāju licencēšana un uzraudzība
- ◆ Finanšu pakalpojumu saņēmēju - fizisku personu - patērētāju tiesību un interešu aizsardzība

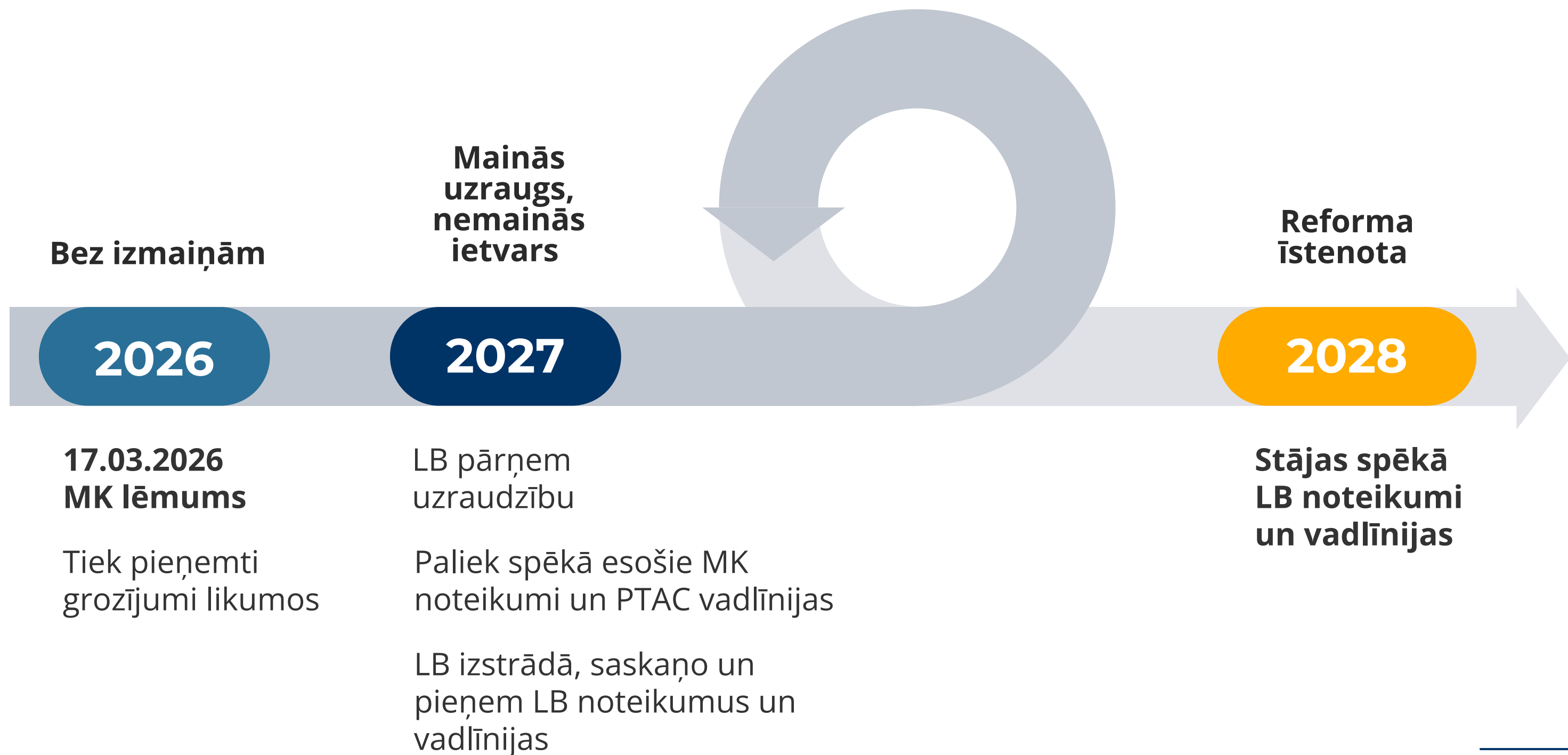

Funkciju pārņemšanas rezultātā **nav paredzēts veikt atkārtotu licencēšanu** esošajiem tirgus dalībniekiem

Nav plānots ieviest prudenciālās uzraudzības prasības, jo sektors nepiesaista noguldījumus un nepastāv riski un apsvērumi prudenciālo prasību ieviešanai

REFORMAI PLĀNOTS SAMĒRĪGS PĀREJAS PERIODS

PĒC "FINTECH LATVIJA" ASOCIĀCIJAS AICINĀJUMA - NEBANKU UZRAUDZĪBAS REFORMA
TIKS IEVIESTA NO 2028. GADA

PATĒRĒTĀJU KREDITĒTĀJU UZRAUDZĪBAS REFORMAS IEGUVUMI

Patērētājiem

- Atbildīgāka kreditēšana,
- Vienādi standarti kredīta devējiem,
- Aktīvāka uzrauga rīcība finanšu krāpniecību novēršanai,
- Labākas iespējas aizstāvēt savas intereses.

Nozarei

- Vienots uzraugs,
- Labāka reputācija un uzticamība,
- Samazinātas uzraudzības izmaksas un barjeras ienākšanai nozarē,
- Lielāks fokuss uz finanšu tehnoloģiju attīstību,
- Riskos balstīta un efektīvāka uzraudzība.

Sabiedrībai

- Stabils finanšu sektors ar augstu reputāciju,
- Efektīvāka valsts pārvalde,
- Efektīvāka cīņa pret finanšu noziegumiem,
- Dinamiska augstas pievienotās vērtības finanšu pakalpojumu eksporta attīstība.

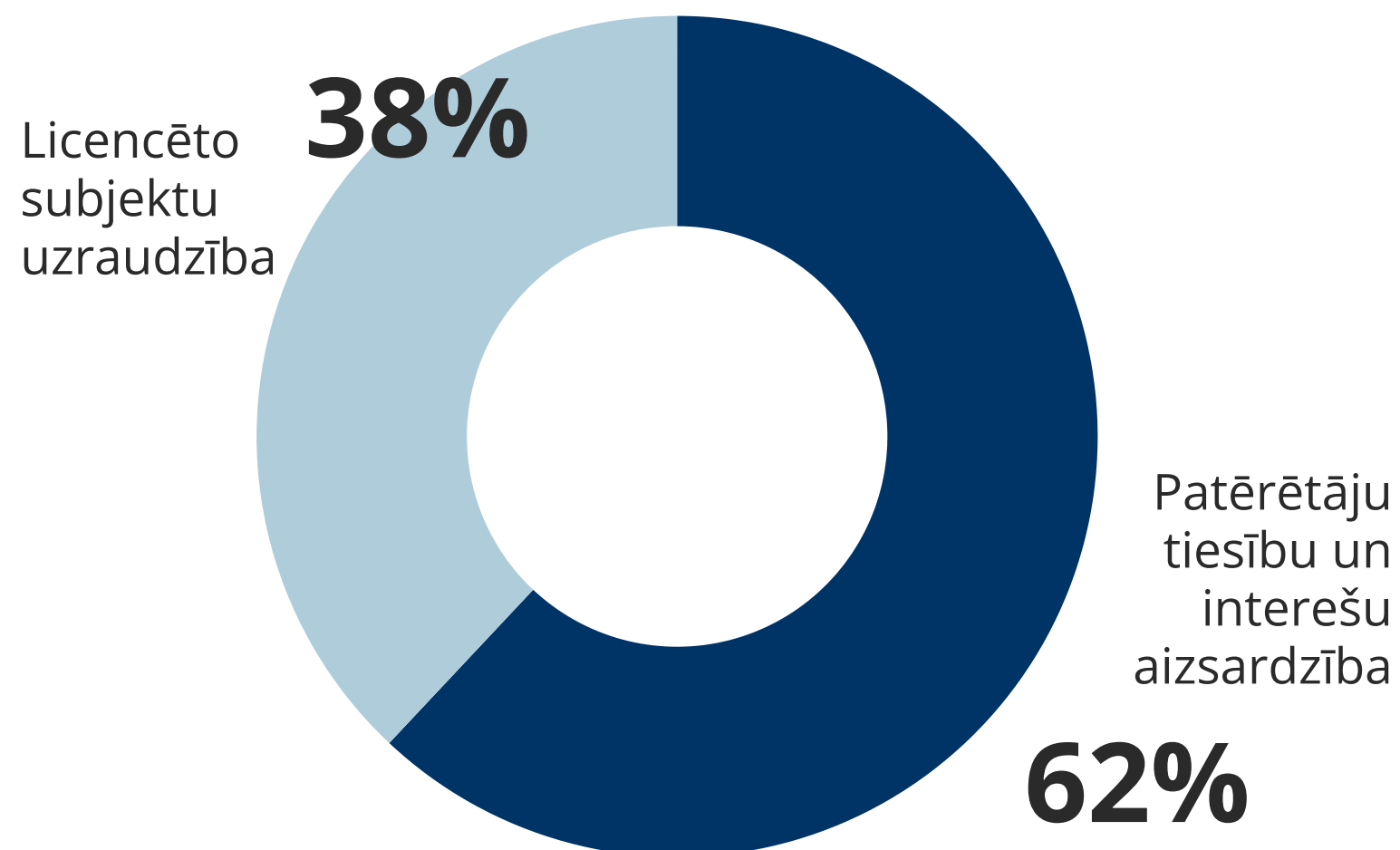

Finanšu ministrija

PALDIES

REFORMAS REZULTĀTĀ TIEK BŪTISKI SAMAZINĀTAS UZRAUDZĪBAS IZMAKSAS, KĀ ARĪ UZRAUDZĪBĀ IESAISTĪTAIS DARBINIEKU SKAITS

PTAC uzraudzības nodaļas 11 darbinieku laika resursu sadalījums

Reformas ietekme uz uzraudzības maksājumiem un valsts budžetu

- Šobrīd patērētāju kreditētāji maksā valsts nodevu 250 tūkstoši euro par licences saņemšanu un 55 tūkstoši euro ik gadu par uzraudzību
- Valsts nodevu ieņēmumi 2025. gadā - 2 436 250 eiro

Par kredīta starpnieka un kredīta starpnieka pārstāvja reģistrāciju Reģistrā paredzēta valsts nodeva fiziskām personām – 500 eiro apmērā, juridiskām personām – 1000 eiro apmērā, kā arī ikgadējā uzraudzības valsts nodeva (fiziskām personām – 250 eiro, juridiskām personām – 500 eiro).

- Latvijas Bankas aplēses par uzraudzības izmaksām gadā ~ 350 – 500 tūkstoši eiro gadā
- Reformas rezultātā samazinātas barjeras ienākšanai tirgū un nozarei piecas reizes zemāki ikgadējie uzraudzības maksājumi
- PTAC samazinātas 11 amata vietas